

YKSILÖLLINEN TYÖSSÄVALMENNUS (IPS)

IPS-toimintamalli (Individual Placement and Support) kehitettiin 1990-luvun alussa keskivaikeista ja vaikeista mielenterveysongelmista kärsivien kuntoutukseen. Näyttöön perustuvalla IPS-toimintamallilla on tuettu kuntoutujien mahdollisimman nopeaa työhön palaamista avoimille työmarkkinoille.

IPS-kuntoutus edistää työhön kiinnittymistä

Mielenterveyden häiriöt ovat yksi yleisimmistä syistä pitkille sairauspoissaoloille, työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiselle, katkonaiselle ja epävakaalle työuralle sekä työmarkkinoilta syrjäytymiselle. Ammatillinen kuntoutus tukee työssä jatkamista, ja sen tavoitteena on löytää kuntoutujan olemassa oleva osaaminen, kokemus ja terveydentila huomioiden tarkoituksenmukainen ja yksilöllinen polku takaisin työelämään.

IPS-TYÖELÄKEKUNTOUTUKSEN ONNISTUMISEN EDELLYTYKSIÄ

Kuntoutujan asenne ja motivaatio työhön palaamiseen.

Kuntoutujan oma halu ja motivaatio työhön palaamiseen sekä positiivinen asenne kuntoutuksen onnistumiseen edesauttavat työelämään siirtymistä.

Kuntoutujan laadukas hoito ja riittävä terveydentila.

Kuntoutuja tarvitsee laadukasta hoitoa, ja hoitokontaktien tulee olla jatkuvia. Lisäksi kuntoutujan oman voimien

tulee olla sellainen, että hänellä on riittävästi voimavaroja kuntoutumiseen. Kuntoutuksen tulee olla oikea-aikaista.

Työssävalmentajan osaaminen ja ammattitaito.

Työssävalmentajan on tärkeä paneutua IPS-malliin syvällisesti ja omaksua mallin työelämälähtöisyys. Valmentaja tukee kuntoutujaa kokonaisvaltaisesti ja on aktiivisesti yhteydessä potentiaalsiin työpaikkoihin. Työssävalmentaja auttaa kuntoutujan vahvuuksien ja terveydelle sopivan työn löytämisessä sekä työhön kiinnittymisen esteiden poistamisessa.

Kuntoutujan tukena monipuolinen verkosto.

Hyvä verkostoyhteistyö on tärkeää yhteisen ymmärryksen ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Työssävalmentaja tekee tarvittaessa yhteistyötä kuntoutujan lähipiirin ja eri sidosryhmien kanssa.

Kuntoutujan taloudellisen toimeentulon jatkuvuus.

Kuntoutuksen aikaisen toimeentulon tulee olla riittävä ja säännöllistä, jotta kuntoutuja pystyy keskittymään kuntoutumiseen. Työssävalmentaja auttaa ja neuvoo tukiasioissa.

IPS-KUNTOUTUJISTA

52 %

työllistyi avoimille työmarkkinoille
kuntoutuksen päätyttyä

48 %

työsuhteista oli toistaiseksi
voimassa olevia

80 %

teki kokoaikatyötä

(Lähde: Varma Tietoa työkyvystä 3/2024)

Mitä tiedämme?

Työllistyminen on erityisen haasteellista vakavaan mielenterveyden häiriöön sairastuneilla. Esimerkiksi skitsofreniaan sairastuneiden henkilöiden työllisyysaste on huomattavasti alhaisempi kuin keskimäärin, ja Suomessa se on heikempi kuin monissa muissa Euroopan maissa (Hiekkala-Tiusanen ym. 2019). IPS-toimintamalli on osoittautunut tehokkaaksi menetelmäksi mielenterveyden häiriötä sairastavien työhön paluun edistämässä ja työhön kiinnittymisessä (esim. Bond ym. 2023; de Winter ym. 2022).

Miksi asia on tärkeä?

Vuonna 2023 myönnettyistä työkyvyttömyyseläkkeistä 32 prosenttia oli mielenterveysperusteisia (ETK, 2024). Osatyökykyisten kuntoutuminen takaisin työelämään on hyödyllistä sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Palkkatyön myötä kuntoutujan toimintakyky paranee, omanarvontunne ja itsetunto kohoavat, osallisuus ja merkityksellisyys lisääntyvät sekä usein myös taloudellinen tilanne paranee. Oikeanlaisella ja riittävällä tuella myös vakavaan mielenterveyden häiriöön sairastuneet voivat osallistua työelämään ja tuoda arvokkaan panoksensa yhteiskuntaan.

Mitä tulisi tehdä?

Kun ammatillista kuntoutusta suunnitellaan, on tarkoituksenmukaisuuden lisäksi hyvä huomioida kuntoutujan oma halu ja motivaatio palata työelämään. On myös olennaista varmistaa, että mielenterveyskuntoutujan hoito on riittävää ja että hänellä on käytössään tarvittavat resurssit, jotta kuntoutus tapahtuu oikeaan aikaan ja työelämään palaaminen on mahdollista. Kuntoutujan, hänen lähipiirinsä ja tukiverkostonsa sekä työssävalmentajan välinen yhteistyö on avainasemassa yhteisen ymmärryksen ja tavoitteiden saavuttamisessa. Myös kuntoutujan toimeentulon riittävyys ja säännöllisyys kuntoutuksen aikana auttavat keskittämään voimavarat kuntoutumiseen. Työpaikoilla on ensiarvoisen tärkeää reagoida nopeasti ja tarjota tukea kuntoutujan mahdollisiin haasteisiin.

Kuntoutujan oma halu palata työelämään, työssävalmentajan tuki ja verkostoyhteistyö ovat onnistuneen IPS-kuntoutuksen edellytyksiä.

TYÖPAIKAN KEINOJA TUKEA KUNTOUTUKSEN ONNISTUMISTA

- Antakaa kuntoutujalle mahdollisuuksia kokeilla työn tekemistä pienin askelin.
- Reagoikaa mahdollisiin esille tulleisiin kuntoutujan haasteisiin nopeasti ja järjestäkää tukea tarvittaessa.
- Rakentakaa hyvää ja luottamuksellista lähiesihenkilö-kuntoutuja-suhdetta.
- Mahdollistakaa avoin keskustelukulttuuri, jolloin työpaikka on psykologisesti turvallinen.
- Tehkää tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa kuntoutujan työkyvyn seuraamisessa.

KIRJOITTAJA JA LISÄTIETOJA:

Minna Savinainen, tutkimuspäällikkö
minna.savinainen@varma.fi

NÄIN SELVITYS TEHTIIN:

IPS-toimintamallin onnistumisen edellytykset perustuvat Varman Tietoa työkyvystä -sarjan julkaisuun, jossa kerrotaan työeläkekuntoutukseen sovelletun IPS-toimintamallin pilotoinnin tuloksista.

Tutustu julkaisuun [verkkosivuillamme](#).

VARMA